

Universal Declaration of Human Rights - Baatonum

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the UDHR in Unicode project, <http://www.unicode.org/udhr>.

Me tɔnun asaria yen adunia ɔɔsiabu

Garin tore

Nde mɛ ba doke mɔ tɔmbu kpuron bɛɛɛ ka ben asaria nɛrabu ɔɔra tii mɔru ka gem wɛɛbu ka sere si na ta tasa anduniaɔ,

Nde mɛ dunia ɔɔ tɔmba n̄ ki bu tɔ nun asaria ka yɛru sariru dooru doke sere ba n ye tusa n dera daa kam ya dabia ma ya duniagibu daakari seeya. Yen ɔɔna yɛ tɔnu kanam n kpuro kere yera u wa u n tii mɔ kpa u gere yɛ u bwisika, u tamaa doke kpa u narɔrabu ka yaaru biru ko,

Nde mɛ yɛ ya kere yera tem mi ba wooda swii bu tɔnum asaria nɔni doke, n wa tirasi yu ku wii deema u ka tii yina yen ɔɔ ba wii yoru diisiamɔ ka ba wii takaasi mɔ,

Nde mɛ yɛ ya kere yera bu ɔɔsiabu ka bu ɔɔsiabu dam kɛ tem baa,

Nde mɛ tire te ɔɔ tem tɔm bɛ ba. Waa ONUN yigberu ɔɔ ba tɔnun asarian tii, win girima ka win bɛɛɛ, tɔn durɔ ka tɔn kurɔn nɛrabu (goo kun goo kere) kpam naane kua. Ma ba yii bu (swaa kpee) ko nɛ tɔmbun waaru ta koo ka sosi, kpa bu waaru ɔɔsiabu doonɔɔrugiru mi tii mɔra kon kpa,

Nde mɛ tem ka tem mɛ mu, yigberu duuwa mɛ ka ONU ba mua bu ko mɛ ba koo ko bu ka tɔnun asaria ka win tii mɔrun tii tii girima doke,

Yɛ ya kere yera suam tem (tia) mɛ tɔnun asaria ka win tii mɔrun swaa ɔɔ, n wa mɛ ba yii ba nɛ ba koo ko bu yɛ ko mam mam.

Menno ɔɔko ge, ga yɔrasia ga nɛ:

mɛ tɔnun asaria yen andunia ɔɔsiabu bi bu saawa, gaa ni bweseru baatere ka tem baamere mu kasu mu naa, n wa tɔmbu kpuro, ɔɔm ko yenu ka yigberu kpuro, bɔ n tɔnun asaria ɔɔsiabu bi bwisika bu asaria girima dokebu ka tii mɔru wuu swaa daasia ka keu ɔɔsiabu ka sere bwisi sosibu. Kpa bu ko mɛ ba koo ko n wa kpure kpure ba aweren tem, bu girima doke bi ka tii ɔɔ te sua, kpa bu ka ɔɔm buru ko wuu si su waa yigbe te ɔɔn tɔmbun tii ka tem mɛ ba mɔ min tɔmbu ɔɔ.

Damba 1

Ba tɔmbu kpuro marawa ba tii mɔ, ba nɛ, girima ka saria ɔɔ. Ba ra bwisiku, ba dasabu mɔ, ma n weene ba n waasine merobisiru ɔɔ.

Damba 2

Baawere ko kpi u sariaba ka tii mɔ ni ba kpaa min baruka digoo kun tuko, bwesera, wasin gɔna, durɔwa, kurɔwa, politikin beragia, n kun mɛ bwisikunu gana.

Yen biru, n n̄ koorɔ bu tem ka tem wunana politiki ka wooda swaa ɔɔ. Kɔ da tem min di tɔnu yarima, mu tii mɔnu mua, mu n̄ mue ro.

Damba 3

Tɔnu baawere u waarun saria mɔ ka tii mɔru, ka sere mɛ ba koo wii yina.

Damba 4

Ba n̄ goo yoru muamɔ, bu sere wii dendi. Ba yoru diisiabu ka yoru muaba yina.

Damba 5

Ba n̄ goo takaasi m̄, ba n̄ ma goo n̄ni swaaru swaasɔ, bu sere goo nuku kɔsuru, ka sanani ka ma sere ȳ n̄ n̄ weene bu tɔn wundeko ni kuaa siimaa ko.

Damba 6

Baawere asaria mɔ yan kpuro bu wii tuburi ù n siribun tɔnu.

Damba 7

Tɔmbu kpuro ba n̄ewa woodan bera (swaa swaɔ) n̄ maa weene tii yina bi ba ko ka be yina, bun saa tia bu ku goo suu wuna, n̄ da ma ba saria ye sara, bu ka wa bu be taki di ka bu be kɔ kuuri be kpuro wooda ya ko be gane.

Damba 8

Tɔnu baawere u saria mɔ ù win tem siru ye feagiru faaba kana ma ba wi toraa swɛɛ yi swa wooda ya wi kɔ ka.

Damba 9

N̄ n̄ kɔɔ bu tɔnu yɔrasia, bu wii nua n̄ kun m̄ bu wii tem yara.

Damba 10

Tɔnu baawere u saria mɔ, naa n̄ebu wɔlluyee, ù win mem gere bu kɔ dee dee samaan n̄ni, kpa siri yeru te ta n̄ gɔnnu ka yaa murenamɔ, tu wunana ù n̄ gem mɔ, ȳ n̄ win baa ka win tirasi, tora te ba ma wi waasi t̄ n̄ gem, sirikobu bu asaria ko.

Damba 11

1. Tɔnu wi ba toraru waasi, ma ba n̄ gina ten see da n̄ma tura, yen yero kun gina gɛɛ mɔ. B̄ n̄ koo wi siria n̄ saria mɔ u goo kasu wi u koo ka wii yina.

2. N̄ n̄ weene bu tɔnu taare wɛ ȳn̄ sɔ u gaanu kua n̄ kun m̄ ȳn̄ sɔ u gaanu duari ni nu n̄ waa toraru ka asarian swaa swaɔ, sanam̄ u ni kua Yen biru, n̄ n̄ weene bu yero taare wɛ ya n̄ kpaaru kere nde ȳ ba ko raa wii wɛ saa ye u tora.

Damba 12

Tɔnun waarun gari, win ȳnu win n̄n̄sina ka win berusebu ya n̄ goo wa. Mena maa n̄ n̄ weene bu tɔnu b̄ɛɛɛ biasia kam swa. N̄ weene asaria yu ka tɔnu yina ka kookoo si sa sia mi.

Damba 13

1. Tɔnu baawere u saria mɔ ù da mi u ki, kpa ù win ȳnu bani win temɔ.

2. Tɔnu baawere u saria mɔ ù tem gam n̄ di see, ka da win tin tem, u koo ma kpi ù wure ù wuraa mi.

Damba 14

1. B̄ n̄ tɔnu takaasi m̄, u saria mɔ ù waayeru kasu tem gam gia, kpa ù tem min baruka di.

2. Ba ñ kpe bu asaria ye gbiisia ma ba seeda kua ba wa mà u torawa. N ñ maa koor bu asaria ye gbiisia ma win kookoosu kun saa dee dee n de me yigbe baka te ONU ya yii.

Damba 15

1. Tõnu baawaren sariawa u n saa tem gam tõnu.
2. Ba ñ goo yinarim bu u n saa tem gam tõnu, bu sere wii yinari ù tem sweyna.

Damba 16

1. Saa tõnu saa gaa tura, ba ñ bweseru garu, tem gam tõndu, gusu ko saaru garu suu wune, tõn kur ka tõn dur ba saria ko bu suana kpa bu bibu ma. Ben saria ya ne wa suanaan swaa ko.
2. Be ba ki bu suana sere bu gina koosina n kun tirasi.
3. Sa seewa sa tõnun bweseru deemawa tem mi, bwese tera ta gbiiya n ma weene bu ka tẽ yina.

Damba 17

1. Baawere, a, wi turowaa a be dabinaa, u kon win baa ko.
2. Ba ñ kpe bu tõnu win gaanu worari ka dam.

Damba 18

Tõnu baawere u ayeru ko: ù bwisiku nde me u ki, u n dasabu ko, kpa ù gusun sa; aye te ta dera u koo kpi ù gusun saaru garu deri ù garu swii, nde me u koo kpi ù gusun saa wi turo, n kun me sannu sannu, samaan wuswa ko n kun me win ber ko nde me u ki.

Damba 19

Tõnu baawere u saria ko ù gere me u wa, u kun nande, kpa ù gari ka dabaaru yẽ u nua tem pusi me u kpia ka mi u ki.

Damba 20

1. Tõnu baawere saria ko ù men ko ka yigberu ko ta kun naanaanu ganu ko.
2. Ba ñ goo tirasi m ù yigberu garu du.

Damba 21

1. Tõnu baawere u saria ko ù win tem tmbun wunanku du ù n ki win tii tii, n kun me ù ko ko bu gabu wuba be u ki bu wi wunana.
2. Tõnu baawere koo kpi ù samaa ko mburu (bature ko mburu) ko, nde me ba yen kpuna yii.
3. Me samaa ya yii mi ko ko tem dam mu tasa. Swaa ye ko ba ko n da tete to, taki sari, sanam ka sanam, tmbu kpuron ko ni biru n kun me ko kus ko, bu ku goo tirasi ko u ka goo tete toowa.

Damba 22

Tõnu baawere u saria ko u ko keri wa, mi win baa ya waa kpuro. Ka win tem kookari, ka mi koosina yẽ ya waa ka tem tukun dam, n wa win waaru tan girima ko.

Damba 23

1. Tɔnu baawere u saria mɔ̀ ù sɔm buru ko, ù gɔsi te u ki, ka ten yè ta mɔ̀ n koo ka wi naawa keru wa sɔmburu tà n ra yɔra gasɔ.
2. Tɔmbu kpuro, ba kɔsia teeru mɔ̀ bu mua saa ba ka sɔm bwese te eru mɔ̀
3. Wi u sɔmburu mɔ̀ kpuro u saria mɔ̀ ù kɔriaru mua mɛ n weene, sere tu wi win yenugibu turi mɛ ba kon ka waaru dimɔ̀ dee dee, n koo koora buka be yina.
4. Tɔnu baawere u saria mɔ̀ wi ka gabu bu sɔm kowobun yigbe te ta ra ka be yine swii, kpa bu kpan yigbe merosu sɔɔ du si su ko nda ka be sunɛ.

Damba 24

Tɔnu baawere u saria mɔ̀ ù wera, u dwee, ù sɔmburu ko u ku saka sarasia, kpa ù weraru ka kɔsiaru giru mau sanam ka sanam.

Damba 25

1. Tɔnu baawere u saria mɔ̀ ù waaru diisina mɛ u koo ka win bwaa dobu, win bwe, ka win yenugibugia nɔɔri, nde dianun bera, yanu waayeru, dokotoro tim. Win sɔmburu tà n yɔra, ù n bara ù n yemɔ̀ kua, ka sere yè u mɔ̀ yà n buera n kun ka win gɔru kiru, u saria mɔ̀ mɔ̀ kerun yigberu tu wii dera.
2. Yɔɔniru ka biru ta saria mɔ̀ bu te nɔɔri gem gem. Kuru wi na ka kuru kpaaru mɔ̀ win bibu, ka wi na n ka kuru kpaaru mɔ̀ n bibu, be kpuru somi tee tera ba ko be ko.

Damba 26

1. Tɔnu baawere weene ù keu ko. Keu ya weene bu ye ko n kun ka gobi, n n man kere keu dii piibinugia. Kei dii piibinunkeu ya saa tirasi. Keu noman sɔm mɛeribu gia ka gbankɔɔ sɔm mɛeribugia n weene bu n saa tɔmbu kpurongia, saa ba ka yen saka tura.
2. Yè tɔnu kasu keu sɔɔ yera bwɛɛ dora, n wa tɔnum asaria ka win tiin mɔrun nɔni dokebu bu dam sosi. Keu ya weene yu somi mɛ nɔɔsina, suuru, ka kiru ta kon ka waa tem kpuro, bwese wuunu kpuro n kun mɛ gusunɔ saarugibun mi. Kpa yu kpam yigbe baka te ba soka ONU somi ten wɔri sɔɔ mè ta koo ka sina seeru swii andunia sɔɔ.
3. Biin tundo ka biin mero ba ayeru mɔ̀ bu ben bibu keu doke swaa yè ba ki sɔɔ.

Damba 27

1. Tɔnu baawere koo kpi, dwee bi tɔmba mɔ̀ ù bi du ma u ki, kpa ù bin baruba di. Tɔnu baawere koo kpi ù kasoo sɔɔ du kpa ù yen arufaani di.
2. N weene su ka tabu yari, n wa wi u kasoo mɔ̀ (gaanun gɔsiabun bera, tire yoran beran) ù yen arufaani di.

Damba 28

Tɔnu baawere u saria mɔ̀ ù ko mɛ u koo ko, tɔmbu sɔɔ ka tem tukumɔ̀, baayere ya n ka nɔ nɛ saria ka tii nɔɔ tèn gari ba kpara mi sɔɔ kpa tɔmbu ka yè sɔmburu ko.

Damba 29

1. Tɔnu, tirasi, sɔmbura, wi yiye ù samaa kua domi mi sɔɔra u ko win baayere siisia mɛ u ki.
2. Tɔnu à n asaria ka tii mɔru mɔ̀ a n maa winsingia geriti, a n tii ye n wa goo ù ku ka googia menna kpa wuu gu ka sina seɛ. Ba nɛ mi be tɔnun ayera yɔra, mi n dia googiru ta torua.
3. Saria be ka tii nɔɔ te, ye kpuro, ba n ka yo sɔmburu mɔ̀ bunanam. Nde mɛ yigbe bakate ONU ya yii mɛsuma ba koo sua.

Damba 30

Yè ka yè ba yii tɔnun asarian bera mi baasi, kpunaa gaa ka kookoosu gasu maa sari, si ba koo tusia nenem, tem gam, bu ka saria ka tii mɔɔ te ba kpara mi kpeera - sia pai.
